

PRÀCTICUM I

Pràcticum d'introducció
al sistema sanitari i
a l'atenció de salut

CURS 2011-2012

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

No t'oblidis de la bata blanca!

INDEX

- 1. Presentació
- 2. Principis
- 3. Objectius generals
- 4. Objectius específics
- 5. Agents implicats i funcions
- 6. Aula del *Pràcticum*
- 7. Activitats
- 8. Tutories
- 9. Avaluació

1. PRESENTACIÓ

El *Pràcticum d'introducció al sistema sanitari i a l'atenció de salut* (d'ara endavant *Pràcticum*) constitueix un dels mòduls de l'assignatura *Pràcticum I* i s'inscriu en el paradigma de l'aprenentatge des de l'acció, és a dir, des de la pràctica que dia a dia protagonitzen els professionals del sistema sanitari.

En la perspectiva educativa, la realització del *Pràcticum* pretén ser una oportunitat perquè l'estudiant que inicia la llicenciatura en Medicina pugui endinsar-se al sistema sociosanitari des de la seva base: l'atenció primària. L'alumne accedeix per la mateixa porta d'entrada a través de la qual accedeixen els pacients i els seus familiars i els altres usuaris.

El *Pràcticum* consta de tres visites grupals, programades de setembre a febrer, a un dels Centres d'Atenció Primària (CAP) vinculats a la Facultat de Medicina de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Cada visita al CAP ocuparà una jornada d'unes sis hores de durada i s'efectuarà en grups reduïts d'alumnes, d'acord amb la distribució que marqui l'equip de coordinació de la Unitat Docent de Bellaterra. Requerirà la utilització d'indumentària adient i el desplaçament de l'alumne al CAP corresponent.

En cada CAP un tutor de grup facilitarà l'aprenentatge del grup per tal que l'estudiant pugui desenvolupar les tasques que li pertoquin i assolir els objectius previstos en el *Pràcticum*.

A la Unitat Docent de Bellaterra, la Biblioteca de Medicina posarà a l'abast dels alumnes els recursos documentals i bibliogràfics que calgui, tant en formats tradicionals com electrònics.

En cada visita, les observacions i les reflexions de l'estudiant quedaran recollides en el document **Portfoli Reflexiu** que, alhora, serà l'instrument per a l'avaluació de l'aprenentatge assolit.

2. PRINCIPIS

En aquest mòdul, l'estudiant haurà de demostrar, mitjançant la seva presència i participació activa al CAP que se li assigni, la comprensió dels següents principis:

- El procés salut-malaltia inclou aspectes biològics, psicològics, sociològics, ecològics i històrics.
- Les condicions de vida de la població i els estils de vida dels individus afecten decisivament la salut.
- Cada comunitat presenta problemes de salut i de malaltia de freqüència variable, a curt, mitjan i llarg termini.
- L'eficàcia de l'atenció de salut que proporciona el CAP està condicionada pel grau de participació dels diferents agents socials en llur elaboració i en la fixació dels objectius generals i específics del centre i en la fixació de criteris de prioritat.
- Des de les fases inicials del procés d'emmalaltir fins a l'estat de malaltia declarada, per tal d'oferir una atenció eficaç s'han de dur a terme activitats de foment, protecció i recuperació de la salut, així com de rehabilitació.
- Per proveir una atenció de salut que satisfaci les necessitats de la comunitat, els diferents membres de l'equip assistencial amb la variabilitat de les seves funcions i perfils professionals interactuen efectivament dins i fora del CAP.
- L'anàlisi crítica de les intervencions professionals en salut així com l'avaluació dels efectes derivats dels diferents patrons que adopten els professionals pot millorar l'eficàcia de l'atenció de salut de la comunitat.
- La participació del pacient en la presa de decisions diagnòstiques, terapèutiques o preventives que li afecten com a objecte de l'assistència primària, és essencial per a una atenció de salut efectiva.
- Els CAP tenen un paper primordial com a porta d'entrada al sistema sanitari, així com pel que fa a les relacions dels centres amb la resta dels serveis sanitaris i socials de la comunitat.

3. OBJECTIUS GENERALS

- Establir un primer contacte de l'estudiant amb el sistema sanitari i amb l'atenció de salut, a partir del primer nivell del sistema sanitari: els Centres d'Atenció Primària (CAP).
- Facilitar que l'estudiant compregui la persona humana com a un ésser multidimensional, en el qual la interrelació de factors biològics, psicològics, socials i ecològics condicionen i modifiquen els estats de salut i malaltia, així com les seves manifestacions.
- Fer conscient l'estudiant de l'estreta dependència existent entre les condicions de vida i la distribució social dels estats de salut i malaltia de la població.
- Facilitar que l'estudiant es familiaritzi amb situacions problemàtiques de salut resultants de canvis sociològics i demogràfics, incloent-hi aquelles relacionades amb els fenòmens migratoris.

4. OBJECTIUS ESPECÍFICS

- Afavorir que l'estudiant identifiqui el paper dels CAP com a porta d'entrada i eix d'organització del sistema sanitari.
- Afavorir que l'estudiant identifiqui els membres de l'equip assistencial: perfils, funcions i relacions entre ells.
- Afavorir que l'estudiant conegui els recursos materials dels CAP.
- Afavorir que l'estudiant conegui les relacions entre els CAP i la resta del sistema sociosanitari.
- Apropar l'estudiant a la valoració del motius de consulta i a les motivacions de l'itinerari terapèutic del pacient.
- Apropar l'estudiant a la valoració del paper del pacient en la presa de decisions respecte a la seva salut i respecte a l'assistència mèdica que rep en els CAP.

5. AGENTS IMPLICATS I FUNCIONS

- **Estudiant:** l'estudiant haurà de conèixer la realitat professional del CAP, de realitzar les activitats pertinents i de mantenir una tracte fluid amb el seu tutor i els seus companys de grup.
- **Coordinador** dels CAP: responsable dels aspectes logístics i de l'organització de les activitats pertinents al *Pràcticum*.
- **Tutor de grup:** promou l'aprenentatge de tots i cadascun dels membres del grup facilitant l'aprenentatge basat en problemes, el pensament crític i el funcionament eficient i eficaç del grup.*
- **Tutor-preceptor:** expert que col·labora en l'aprenentatge dels estudiants per mitjà de les diverses activitats indicades en aquest manual.

6. AULA DEL PRÀCTICUM

Espai on els alumnes poden reunir-se per discutir i elaborar els treballs del *Pràcticum*. Es troba a l'aula-seminari de la Unitat d'Història de la Medicina a Bellaterra (M6-128).

7. ACTIVITATS

Activitats a realitzar per l'estudiant.

Les activitats que l'estudiant ha de dur a terme són aquelles que, en la pràctica, proporcionen situacions problemàtiques i que constitueixen la base de l'estudi individual i de la discussió en les sessions de tutoria.

Aquestes activitats estan relacionades amb l'àrea d'atenció al individu, l'àrea d'atenció a la família, l'àrea d'atenció comunitària i l'àrea de relació amb altres nivells assistencials.

* El rol del tutor de grup en aquest programa no és equivalent a l'utilitzat en els programes de postgrau, sinó que el seu rol és el de facilitador de l'aprenentatge.

Àrea d'atenció a l'individu.

Assistir durant tota la seva rotació almenys a 30 visites dels diferents tipus que es fan al CAP per tal d'identificar els motius de consulta i la relació de les condicions de vida i de salut.

Àrea d'atenció a la família.

A través del genograma funcional (arbre familiar), l'estudiant podrà conèixer l'estructura familiar estàndard de l'entorn al que pertany el CAP, i els factors de risc relacionats amb l'estil de vida familiar.

Àrea d'atenció comunitària.

L'estudiant podrà rebre informació i realitzar una anàlisi d'almenys una activitat comunitària que es realitzi en o des del CAP, juntament amb els factors que justifiquen la seva prioritat.

Àrea de relació amb altres nivells assistencials.

A través de la seva experiència en el CAP, l'estudiant podrà:

- Conèixer els punts d'assistència sanitària i social de referència de la població que atén el CAP: formals i/o informals (atenció primària habitual, urgències, hospitals, farmàcies i altres centres sociosanitaris).
- Identificar motius de consulta reals que han precisat de consulta amb altres nivells assistencials (hospital, centre d'especialitats i altres centres sociosanitaris).

8. TUTORIES

Un docent tutor, que actua com a facilitador del procés d'aprenentatge, guiarà les activitats de cada grup de sis estudiants.

A més de complir els objectius d'aprenentatge del *Pràcticum I*, els estudiants adquireixen habilitats per afrontar problemes i prioritzar-los, i per planificar l'estratègia de cerca d'informació, realitzar-la i avaluar-ne críticament els resultats.

Tutoria 1

El grup d'estudiants, mitjançant una "pluja d'idees", **identifica situacions problemàtiques** sorgides en la pràctica, i tria una àrea d'interès per a explorar-la en profunditat. Al final, els estudiants plantegen un pla de treball que inclou les estratègies de cerca d'informació (individual o col·lectiva) i les possibles fonts de consulta.

Entre la tutoria 1 i la 2: recollida d'informació d'acord amb el pla de treball i reunions de debat entre els membres del grup d'estudiants. Sessió de seguiment amb l'equip de coordinació.

Tutoria 2

Valoració de la informació recollida, tenint en compte la realitat observada. Si cal, modificació del pla de treball inicial.

Entre la tutoria 2 i la 3: recollida de nova informació i reunions dels membres del grup d'estudiants per a analitzar-la críticament. Sessió de seguiment amb l'equip de coordinació.

Tutoria 3

Valoració final de la informació recollida, formulació de principis i conceptes que se'n deriven, i discussió de la seva aplicació a la situació problemàtica estudiada i a d'altres semblants.

Avaluació dels objectius d'aprenentatge assolits i de la dinàmica del grup.

9. AVALUACIÓ

En la tercera visita al CAP, tot el procés d'aprenentatge, incloent-hi les activitats de l'estudiant i el paper facilitador del tutor, serà objecte d'avaluació en grup. El Portfoli Reflexiu, amb les anotacions de les experiències viscudes durant les visites i les reflexions suscitades, serà l'instrument principal per fer palès –satisfactori o no– el grau d'assoliment dels objectius del *Pràcticum I*.

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Facultat de Medicina

<http://www.uab.es/fac-medicina>